

Szczecin

„W dniu 8 marca 1968 r. o godz. 3:15 - 6:00 w rejonie Wałów Chrobrego, Podzamcza i Urzędu Pocztowo-Telekomunikacyjnego nr 2 w Szczecinie stwierdzono rozkolportowanie 21 ulotek wykonanych ręczną drukarenką (dwa rodzaje treści) zaczynających się od słów »Dziady« na scenę...” i »PZPR to knebel...«, naklejone na słupy oświetleniowe i maszty flagowe” – tymi słowami rozpoczyna się notatka szczecińskiej Służby Bezpieczeństwa, dotycząca kolportażu „wrogich i antypaństwowych ulotek, haseł, plakatów i transparentów w dniach 8-20 marca 1968 r.” Początkowo SB wysłała do Warszawy raporty mające pokazywać, że na terenie jej podległym panuje zupełny spokój. „W środowisku studentów i pracowników naukowych szczecińskich wyższych uczelni, zarówno w dniu 9 jak i 10 marca 1968 r. poza kilkoma sporadycznymi wypowiedziami, występuje brak zainteresowania tymi wydarzeniami jak również nie znajdują one żadnego odbicia w postawie młodzieży akademickiej w Szczecinie” – pisano 11 marca 1968 r.

W godzinach wieczornych tego dnia w klubie studenckim Politechniki Szczecińskiej „Pinokio” odbyło się zaplanowane znacznie wcześniej spotkanie plenarne Rady Okręgowej Zrzeszenia Studentów Polskich (RO ZSP), które dotyczyć miało spraw z obszaru tzw. kultury studenckiej. Gościem specjalnym zebrania był Henryk Huber, sekretarz propagandy KW PZPR. Władze partyjne wprawdzie otrzymywały każdorazowo zaproszenia na plena studenckiej organizacji, ale albo z tego nie korzystały, albo przysyłały na nie przedstawicieli niższej rangi. Można więc przypuszczać, że pojawienie się Hubera miało związek z wydarzeniami warszawskimi i służyło uspokojeniu sytuacji. O tyle jest to jednak dziwne, że w trakcie swej wizyty sekretarz w ogóle się do nich nie ustosunkował (informację o wydarzeniach na UW przedstawił przewodniczący RO).

Huber opuścił spotkanie przez nikogo nie nękania, ale nie znaczyło to, że władze niczego więcej od studentów nie wymagały. Chodziło o gremialne uchwalenie rezolucji, w której w następujący sposób wyrazić mieli swój stosunek do tego, co się w kraju działo: „My studenci Szczecina świadomi swoich obowiązków studenta Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej zapewniamy Polską Zjednoczoną Partię Robotniczą, że podstawowy obowiązek studenta, jakim jest nauka będziemy wykonywali z coraz lepszymi wynikami, w myśl zasady: »razem

rozpoczynamy, razem kończymy studia». Studenckie środowisko Szczecina ogromnie sobie ceniąc więź ze społeczeństwem, a doceniając szczególnie to wszystko, co wiąże się ze społecznym zaangażowaniem dla postępu i rozkwitu socjalistycznej Ojczyzny, pragnie spontanicznym przedsięwzięciem uczcić zbliżające się ważne dla rozwoju kraju i Zrzeszenia wydarzenia: V Zjazd PZPR i VII Kongres ZSP”. Wyszczególniono również zobowiązania, jakie nakładali na siebie studenci. I choć w innej sytuacji z pewnością udałooby się rezolucję uchwalić, to w marcowej gorączce było to niemożliwością.

Spotkanie przerodziło się w wiec. Powstał pomysł napisania czegoś na kształt (kontr)rezolucji, której adresatem miał być warszawski zarząd ZSP. Inicjatorom, na czele z Ignacym Stopnickim, studentem V roku Wydziału Budowy Maszyn Politechniki Szczecińskiej, chodziło przede wszystkim o pełne wyjaśnienie zajść na UW. Udało się zebrać ok. 100 podpisów – uwzględniając, że na spotkaniu było ok. 400-500 osób stwierdzić można, że jej poparcie było znaczne, ale też i znaczna była obawa przed podpisaniem dokumentu. Rezolucję zawieźć mieli do Warszawy kurierzy ze Szczecina i tu ślad się urywa. W trakcie nocnego zebrania nie zrobiono kopii dokumentu, stąd jego dokładna treść pozostaje do dziś nieznana.

Po spotkaniu zaczęła się formować grupa próbująca stworzyć coś na kształt niezależnego komitetu studentów uczelni szczecińskich, mającego utrzymać łączność ze strajkującymi studentami w całym kraju. Przeniesienie protestu studentów poza teren uczelni wydawało się nieuniknione. Planowano jednocześnie, by miało ono charakter symboliczny, stąd przeprowadzona wśród studentów Politechniki składka po 2 zł na kwiaty „dla Adasia”.

Do złożenia kwiatów pod pomnikiem Adama Mickiewicza doszło 14 marca. Wtedy też spalono rytualnie egzemplarze „Głosu Szczecińskiego” i „Kurierza Szczecińskiego”, co było gestem sprzeciwu wobec zakłamania prasy. 300-osobowe zgromadzenie zostało dość szybko rozproszone, a uczestnicy spokojnie podporządkowali się apelom MO – wszak za moment na dziedzińcu osiedla akademickiego Politechniki przy al. Bohaterów Warszawy rozpoczął się wiec, na którym do studentów przemówić miał rektor Józef Kępiński. Tłum w liczbie 600-700 osób z dezaprobatą przyjął wystąpienie, wznoszono okrzyki: „prasa kłamie”, „chcemy prawdy”. Z drugiej strony dało się usłyszeć hasło: „precz z Żydami”, które interpretować można zarówno jako wyraz poparcia dla oficjalnej polityki, jak również jako element prowokacji.

Po podjęciu rezolucji kończącej wiec, odśpiewaniu „Międzynarodówki” i „Mazurka Dąbrowskiego” studenci opuścili obszar osiedla, chcąc zorganizować manifestacyjny przemarsz przez miasto. Tu spotkali się z młodzieżą „z miasta”, która wyraźnie prowokowała do radykalizacji postaw. Studenci, wg raportów bezpieczeństwa, „usiłowali ich uspokoić i wyraźnie

dążyli do odcięcia się od nich”, ale sprawy zaczęły wymykać się spod czyjejkolwiek kontroli. Doszło do zamieszek w rejonie ul. Krzywoustego, pl. Zgody (wówczas pl. Przyjaźni Polsko-Radzieckiej), ul. Obrońców Stalingradu i pl. Żołnierza Polskiego.

Następnego dnia partyjny „Głos Szczeciński” pisał: „w ciągu wieczora w paru punktach miasta rozproszone grupy smarkaterii zamierzały wzniecić zamęt. Okazało się, że wśród nich było niestety i kilkudziesięciu studentów. Spokojna postawa mieszkańców Szczecina, obecność patroli milicyjnych i ORMO zapobiegły jakimkolwiek awanturom”. Słowem nie wspomniano o wiecu studenckim i solidarności studentów Szczecina z ich kolegami z innych miast.

Jednym z najbardziej rozpoznawalnych obrazków szczecińskiego Marca są masówki organizowane odgórnie w zakładach pracy. Na czele z największą, mającą miejsce 18 marca w Stoczni Szczecińskiej, której towarzyszyły takie hasła jak: „Syjoniści wynocha z Polski”, „Syjoniści do Dajana”, „Precz z wicherzycielami syjonistycznymi”. Antoni Walaszek, I sekretarz KW PZPR w Szczecinie, wymachując groźnie palcem mówił o inteligenckich prowokatorach. Nie napotkał wówczas na sprzeciw. A przyklaskiwali mu ludzie, którzy w grudniu 1970 r. wyjdą na ulicę miasta, aby jednoznacznie sprzeciwić się polityce władz i samemu Walaszkiowi.

Materiał przygotowano, za zgodą autora, przy wykorzystaniu fragmentów tekstów Eryka Krasuckiego (Szczeciński „Marzec '68”, „Gazeta Wyborcza Szczecin” z 19 III 2007 r.; „Antysyjonistyczne” wątki szczecińskiego Marca '68 (zarys problematyki), [w:] Żydzi oraz ich sąsiedzi na Pomorzu Zachodnim w XIX i XX wieku, pod red. M. Jaroszewicza i W. Stępińskiego, Warszawa 2007 oraz Ulotka (na marginesie studenckiego Marca'68), „sedina.pl magazyn. Rocznik Miłośników Dawnego Szczecina” 2008, nr 3)

Powiązane informacje

[Protesty studenckie](#)

Spis zawartości teczek

№	Opis sprawy	TRZEC	Stron	Ważki
1	Plan operacyjny z 15.03.1968		1-6	50-52
2	Plan operacyjny z 15.03.1968		7-8	53-54
3	Plan operacyjny z 15.03.1968		9-10	55-56
4	Plan operacyjny z 15.03.1968		11-12	57-58
5	Plan operacyjny z 15.03.1968		13-14	59-60
6	Plan operacyjny z 15.03.1968		15-16	61-62
7	Plan operacyjny z 15.03.1968		17-18	63-64
8	Plan operacyjny z 15.03.1968		19-20	65-66
9	Plan operacyjny z 15.03.1968		21-22	67-68
10	Plan operacyjny z 15.03.1968		23-24	69-70
11	Plan operacyjny z 15.03.1968		25-26	71-72
12	Plan operacyjny z 15.03.1968		27-28	73-74
13	Plan operacyjny z 15.03.1968		29-30	75-76
14	Plan operacyjny z 15.03.1968		31-32	77-78
15	Plan operacyjny z 15.03.1968		33-34	79-80
16	Plan operacyjny z 15.03.1968		35-36	81-82
17	Plan operacyjny z 15.03.1968		37-38	83-84
18	Plan operacyjny z 15.03.1968		39-40	85-86
19	Plan operacyjny z 15.03.1968		41-42	87-88
20	Plan operacyjny z 15.03.1968		43-44	89-90
21	Plan operacyjny z 15.03.1968		45-46	91-92
22	Plan operacyjny z 15.03.1968		47-48	93-94
23	Plan operacyjny z 15.03.1968		49-50	95-96
24	Plan operacyjny z 15.03.1968		51-52	97-98
25	Plan operacyjny z 15.03.1968		53-54	99-100
26	Plan operacyjny z 15.03.1968		55-56	101-102
27	Plan operacyjny z 15.03.1968		57-58	103-104
28	Plan operacyjny z 15.03.1968		59-60	105-106
29	Plan operacyjny z 15.03.1968		61-62	107-108
30	Plan operacyjny z 15.03.1968		63-64	109-110
31	Plan operacyjny z 15.03.1968		65-66	111-112
32	Plan operacyjny z 15.03.1968		67-68	113-114
33	Plan operacyjny z 15.03.1968		69-70	115-116
34	Plan operacyjny z 15.03.1968		71-72	117-118
35	Plan operacyjny z 15.03.1968		73-74	119-120
36	Plan operacyjny z 15.03.1968		75-76	121-122
37	Plan operacyjny z 15.03.1968		77-78	123-124
38	Plan operacyjny z 15.03.1968		79-80	125-126
39	Plan operacyjny z 15.03.1968		81-82	127-128
40	Plan operacyjny z 15.03.1968		83-84	129-130
41	Plan operacyjny z 15.03.1968		85-86	131-132
42	Plan operacyjny z 15.03.1968		87-88	133-134
43	Plan operacyjny z 15.03.1968		89-90	135-136
44	Plan operacyjny z 15.03.1968		91-92	137-138
45	Plan operacyjny z 15.03.1968		93-94	139-140
46	Plan operacyjny z 15.03.1968		95-96	141-142
47	Plan operacyjny z 15.03.1968		97-98	143-144
48	Plan operacyjny z 15.03.1968		99-100	145-146
49	Plan operacyjny z 15.03.1968		101-102	147-148
50	Plan operacyjny z 15.03.1968		103-104	149-150
51	Plan operacyjny z 15.03.1968		105-106	151-152
52	Plan operacyjny z 15.03.1968		107-108	153-154
53	Plan operacyjny z 15.03.1968		109-110	155-156
54	Plan operacyjny z 15.03.1968		111-112	157-158
55	Plan operacyjny z 15.03.1968		113-114	159-160
56	Plan operacyjny z 15.03.1968		115-116	161-162
57	Plan operacyjny z 15.03.1968		117-118	163-164
58	Plan operacyjny z 15.03.1968		119-120	165-166
59	Plan operacyjny z 15.03.1968		121-122	167-168
60	Plan operacyjny z 15.03.1968		123-124	169-170
61	Plan operacyjny z 15.03.1968		125-126	171-172
62	Plan operacyjny z 15.03.1968		127-128	173-174
63	Plan operacyjny z 15.03.1968		129-130	175-176
64	Plan operacyjny z 15.03.1968		131-132	177-178
65	Plan operacyjny z 15.03.1968		133-134	179-180
66	Plan operacyjny z 15.03.1968		135-136	181-182
67	Plan operacyjny z 15.03.1968		137-138	183-184
68	Plan operacyjny z 15.03.1968		139-140	185-186
69	Plan operacyjny z 15.03.1968		141-142	187-188
70	Plan operacyjny z 15.03.1968		143-144	189-190
71	Plan operacyjny z 15.03.1968		145-146	191-192
72	Plan operacyjny z 15.03.1968		147-148	193-194
73	Plan operacyjny z 15.03.1968		149-150	195-196
74	Plan operacyjny z 15.03.1968		151-152	197-198
75	Plan operacyjny z 15.03.1968		153-154	199-200
76	Plan operacyjny z 15.03.1968		155-156	201-202
77	Plan operacyjny z 15.03.1968		157-158	203-204
78	Plan operacyjny z 15.03.1968		159-160	205-206
79	Plan operacyjny z 15.03.1968		161-162	207-208
80	Plan operacyjny z 15.03.1968		163-164	209-210
81	Plan operacyjny z 15.03.1968		165-166	211-212
82	Plan operacyjny z 15.03.1968		167-168	213-214
83	Plan operacyjny z 15.03.1968		169-170	215-216
84	Plan operacyjny z 15.03.1968		171-172	217-218
85	Plan operacyjny z 15.03.1968		173-174	219-220
86	Plan operacyjny z 15.03.1968		175-176	221-222
87	Plan operacyjny z 15.03.1968		177-178	223-224
88	Plan operacyjny z 15.03.1968		179-180	225-226
89	Plan operacyjny z 15.03.1968		181-182	227-228
90	Plan operacyjny z 15.03.1968		183-184	229-230
91	Plan operacyjny z 15.03.1968		185-186	231-232
92	Plan operacyjny z 15.03.1968		187-188	233-234
93	Plan operacyjny z 15.03.1968		189-190	235-236
94	Plan operacyjny z 15.03.1968		191-192	237-238
95	Plan operacyjny z 15.03.1968		193-194	239-240
96	Plan operacyjny z 15.03.1968		195-196	241-242
97	Plan operacyjny z 15.03.1968		197-198	243-244
98	Plan operacyjny z 15.03.1968		199-200	245-246
99	Plan operacyjny z 15.03.1968		201-202	247-248
100	Plan operacyjny z 15.03.1968		203-204	249-250

Plan operacyjny z 15.03.1968 (15)
Plan operacyjny z 15.03.1968 (15)

[Materiały operacyjne dot. sytuacji kryptonim "KRAJ"](#)

[\(1968\), IPN Sz 00108/23.](#)

[Ulotki](#)

Generuj PDF

Drukuj

Powiadom